

ROLUL ORGANIZAȚIILOR FURNIZOARE DE SECURITATE ÎN SPAȚIUL EST- EUROPEAN

THE ROLE OF SECURITY SUPPLY ORGANIZATIONS IN THE EASTERN EUROPEAN AREA

Locotenent drd. ing. Bogdan-Constantin PAGNEJER*

Rezumat: În prezent organizațiile internaționale de securitate ocupă un loc important în ierarhia securității mondiale, majoritatea statelor membre ale acestora având ca punct de plecare în dezvoltarea politicilor de securitate naționale, tocmai strategiile și fundamentele securității promovate de aceste entități internaționale.

O altă amenințare recentă la nivel mondial, implicit la nivelul Europei de Sud - Est, este probabilitatea ridicată de apariție a unei crize economice cauzate de pandemia de COVID-19. Organizațiile internaționale de securitate, precum ONU, NATO, UE și OSCE au ca scop comun menținerea păcii și securității mondiale printr-o serie de legi, mecanisme, agenții etc., bazându-se pe promovarea drepturilor și libertăților cetățenești.

Cuvinte cheie: organizații internaționale de securitate, factori de instabilitate la adresa securității europene, provocări la adresa securității statelor sud-est europene, promovarea drepturilor și libertăților cetățenești.

Abstract: Nowadays, international security organizations occupy an important place in the world security hierarchy, with most of their Member States having as a starting point in the development of national security policies precisely the security strategies and principles promoted by these international entities.

A recent global threat, implicitly at the level of South-Eastern Europe, is the high probability of an economic crisis caused by the COVID-19 pandemic. International security organizations such as the UN, NATO, the EU and the OSCE have the common goal of maintaining world peace and security through a series of laws, mechanisms, agencies, etc., based on the promotion of civil rights and freedoms.

Keywords: international security organizations, factors of instability affecting European security, challenges to the security of South-Eastern European states, the promotion of civil rights and freedoms.

---

* Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, E-mail: bogdan.pagnejer@yahoo.com.

Introducere

O temă de cercetare incitantă o reprezintă insecuritatea, antonimul conceptului de securitate, în contextul unor mari schimbări pe plan geostrategic și geopolitic. În ultimele studii apărute se încearcă redefinirea provocărilor, pericolelor, amenințărilor, riscurilor, factorilor de risc etc., la adresa securității. În același timp, unele lucrări analizează evoluția stărilor de criză, a conflictelor și a războaielor.

În prezent organizațiile internaționale de securitate ocupă un loc important în ierarhia securității mondiale, majoritatea statelor membre ale acestora având ca punct de plecare în dezvoltarea politicilor de securitate naționale, tocmai strategiile și fundamentele securității promovate de aceste entități internaționale.

Organizații internaționale de securitate

Principalele organizații internaționale de securitate sunt: Organizația Națiunilor Unite (ONU); Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO); Uniunea Europeană (UE); Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).

Cea mai *în vârstă* și poate cea mai importantă organizație de securitate este ONU. Organizația a luat ființă, imediat după sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, pe data de 24 octombrie 1945, în San Francisco, Statele Unite ale Americii. La fondarea acestei organizații au participat 51 de state dintre care amintim: S.U.A, Franța, Regatul Unit, U.R.S.S. etc., în ziua de azi organizația numărând nu mai puțin de 193 de membri.

Chiar dacă România și-a dorit apartenența la ONU încă din 1946, aderarea țării noastre nu s-a produs până în anul 1955. Adunarea generală a ONU a decis, la 14 decembrie 1955, prin rezoluția A/RES/995 (X), primirea României în ONU, alături de alte 15 state.

Semnarea Cartei Națiunilor Unite de către membrii fondatori, a însemnat unirea eforturilor acestora pentru atingerea unor obiective și păstrarea păcii mondiale astfel:

- „Să mențină pacea și securitatea internațională și, în acest scop: să ia măsuri colective eficace pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea oricăror acte de agresiune sau a altor încălcări ale păcii și să infăptuiască, prin mijloace

pașnice și în conformitate cu principiile justiției și dreptului internațional, aplanarea ori rezolvarea diferendelor sau situațiilor cu caracter internațional care ar putea duce la o încălcare a păcii;

- *Să dezvolte relații prietenești între națiuni, întemeiate pe respectarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și dreptului lor de a dispune de ele însele, și să ia oricare alte măsuri potrivite pentru consolidarea păcii mondiale;*

- *Să realizeze cooperarea internațională în rezolvarea problemelor internaționale cu caracter economic, social, cultural sau umanitar, în promovarea și încurajarea respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie;*

- *Să fie un centru în care să se armonizeze eforturile națiunilor către atingerea acestor scopuri comune.*¹⁵

Structura ONU se bazează pe șase organe principale: o Adunare Generală, un Consiliu de Securitate, un Consiliu Economic și Social, un Consiliu de Tutelă, o Curte Internațională de Justiție și un Secretariat, precum și pe agenții specializate, programe și fonduri de dezvoltare.

Alianța Atlanticului de Nord (NATO/OTAN) este o alianță politico-militară care s-a înființat la data de 4 aprilie 1949, în Washington, S.U.A., prin semnarea tratatului de către S.U.A. și Canada alături de 10 state europene; Franța, Italia, Belgia etc., în prezent organizația cuprinzând 30 de state membre din Europa și America de Nord.

România a devenit membru oficial NATO la data de 29 martie 2004, după finalizarea și transmiterea protocolului de ratificare în cadrul Departamentului de Stat al S.U.A., alături de alte state care și-au manifestat intenția de aderare (Bulgaria, Estonia, Slovacia, etc.).

Structurile de lucru ale NATO sunt formate din *delegați NATO*, *reprezentanți militari* din cadrul statelor membre și un *secretar general*, fiind organizate în funcție de specificul politic/militar astfel: Grupul de Planificare Nucleară, Consiliul Atlanticului de Nord și respectiv Comitetul Militar.

După cum se afirmă încă din primul articol al Tratatului de la Washington *părțile se angajează, în conformitate cu prevederile Cartei*

---

¹⁵ *Carta Națiunilor Unite*, San Francisco, 24 octombrie 1945.

Organizației Națiunilor Unite, să soluționeze prin mijloace pașnice orice diferend internațional în care ar putea fi implicate, astfel încât să nu se aducă atingere păcii și securității internaționale, precum și justiției, și să se abțină în relațiile internaționale de la recurgerea la amenințarea cu forța sau la folosirea forței în orice mod incompatibil cu scopurile Organizației Națiunilor Unite”¹⁶, scopul organizației este acela de a întări principiile și fundamentele Cărții Națiunilor Unite, de a deveni un garant al stării de siguranță, echilibru și stabilitate, necesare creării unui mediu propice dezvoltării democratice.

Uniunea Europeană (U.E.) este o altă entitate cu rol decisiv în favorizarea unui mediu de securitate sigur. Aceasta este succesoarea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO), înființată la data de 23 iulie 1952, la Paris - Franța, de către 6 state europene: Belgia, Olanda, Luxemburg, Germania, Franța și Italia, organizație al cărei scop a fost de a contribui, în armonie cu economia statelor membre, la stabilirea unui obiectiv comun pentru expansiunea economică, ocuparea forței de muncă și creșterea nivelului de trai al țărilor partenere.

La data de 1 noiembrie 1993, a intrat în vigoare Tratatul de la Maastricht, Olanda, prin care Comunitatea Europeană se transformă în Uniunea Europeană, organizație politico - economică din care fac parte astăzi 27 de națiuni. România a devenit stat membru al UE începând cu data de 1 ianuarie 2007.

Obiectivele asumate de statele membre ale Uniunii sunt:

- promovarea progresului economic și social, prin crearea unei zone fără frontiere interne, prin consolidarea coeziunii economice și sociale și prin stabilirea unei uniuni economice, inclusiv crearea unei monede unice;
- afirmarea identității pe scena internațională, în special, prin implementarea unei politici externe și de securitate comune, inclusiv instituirea unei politici de apărare comune;
- consolidarea protecției drepturilor și intereselor cetățenilor țărilor membre, prin introducerea cetățeniei UE;
- existența unei cooperări strânse între justiție și afacerile interne;

---

¹⁶ *Tratatul Atlanticului de Nord*, Washington, 04 aprilie 1949.

- menținerea *acquis-ului comunitar* (totalitatea drepturilor și a obligațiilor comune).

Activitatea UE se desfășoară prin intermediul unor instituții, organisme și agenții precum: Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul Uniunii Europene, Comisia Europeană, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), Banca Centrală Europeană (BCE), Curtea Europeană de Conturi, Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE), Comitetul Economic și Social European (CESE), Comitetul European al Regiunilor (CoR), Banca Europeană de Investiții (BEI), Ombudsmanul European, Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor (AEPD), Comitetul european pentru protecția datelor (CEPD) și alte organisme interinstituționale.

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) este una dintre cele mai importante organizații de securitate pe plan regional. Originea acestei entități este Conferința pentru (CSCE), care a avut un rol major în medierea dialogului dintre Est și Vest din timpul Războiului Rece. La 1 august 1975, la Helsinki - Finlanda, a fost semnat *Actul Final*, de către 35 de țări, precum U.R.S.S., S.U.A și majoritatea statelor europene, care viza prevenirea conflictelor, administrarea crizelor și reconstrucției post - conflictuale și respectarea principiilor, astfel:

- egalitatea suverană, respectarea drepturilor interne suveranității;
- nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța;
- inviolabilitatea frontierelor;
- integritatea teritorială a statelor;
- reglementarea pașnică a diferendelor;
- neamestecul în treburile interne;
- respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, inclusiv a libertății de gândire, conștiință, religie sau de convingere;
- egalitatea în drepturi a popoarelor și dreptul popoarelor de a dispune de ele însele;
- cooperarea între state;

- îndeplinirea cu bună - credință a obligațiilor asumate conform dreptului internațional.

OSCE are în componență mai multe instituții precum: Președinția în Exercițiu, Secretariatul, Centrul de Prevenire a Conflictelor (CPC), Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODHIR), Înalțul Comisar pentru Minorități Naționale (HCMN), Reprezentantul pentru Libertatea Mass - Media, Adunarea Parlamentară a OSCE.

Amenințări și provocări la adresa securității est - europene

Spațiul est - european suscită o serie de interese pentru diverși actori: interes economic întrucât este spațiu de tranzit pentru petrolul caspic, interes militar pentru forțele NATO angajate în lupta cu terorismul internațional, interes politic în asigurarea legitimității afacerilor economice și acțiunilor militare, precum și interese de altă natură etc.

Una din cele mai recente provocări cu care s-au confruntat/se confruntă statele europene, o reprezintă *migrația ilegală pe teritoriul Uniunii*, implicat în vecinătatea României. Dificultatea gestionării și controlului mișcărilor masive ale cetățenilor proveniți dintr-o zonă conflictuală este amplificată de vulnerabilitatea internă generată de aportul tot mai mare al crimei organizate în acest fenomen.

O altă amenințare recentă la nivel mondial, implicat la nivelul Europei de Sud - Est, este probabilitatea ridicată de apariție a unei *crize economice cauzate de pandemia de COVID - 19*. Acest fapt deja afectează economia mondială și relațiile dintre actorii globali, fiecare stat canalizându-și eforturile pentru rezolvarea problemelor interne. În opinia mea, efectul pandemiei va fi unul de durată și cu impact semnificativ asupra securității globale, astfel, este important ca factorii decizionali să adopte o politică ce vizează creșterea rezilienței infrastructurilor critice și asigurarea unor măsuri adecvate în combaterea riscurilor epidemice.

Terorismul este cea mai comună amenințare pentru popoarele Europei, este adevărat, cu impact mai mare asupra Europei de Vest decât asupra statelor est - europene, însă este o amenințare care persistă și cu siguranță nu trebuie neglijată. Terorismul reprezintă poate cel mai temut dușman al statelor și al comunității internaționale fiind o formă de violență cu un impact major asupra colectivității sociale.

Realitatea de astăzi este afectată, de asemenea, de atacurile realizate prin intermediul computerelor, virușilor sau altor modalități de fraude electronice. Aceste *amenințări cibernetice*, ce afectează viața de zi cu zi a oamenilor, sunt orchestrate, atât de persoane rău intenționate, cât și de organizații, structuri specializate în comiterea de fapte cu caracter ilicit, beneficiarul final al atacurilor cibernetice fiind uneori chiar și un actor statal.

Armele de distrugere în masă și proliferarea acestora, constituie un alt factor de instabilitate la adresa securității. Fiind de natură chimică, bacteriologică, radiologică sau nucleară, aceste arme se diferențiază prin procedeul de fabricație, nivelul de letalitate, modul de folosire în luptă și a riscurilor asociate. Consider că, în contextul dezvoltării imprevizibile al acestora există o probabilitate ridicată ca anumite entități de pe teritoriul sud - estului Europei să inițieze relații comerciale în interiorul spațiilor supuse restricțiilor internaționale sau cu entități aflate pe lista sancțiunilor internaționale.

Caracteristice pe plan estic european sunt și *acțiunile cu potențial agresiv ale Federației Ruse*, de încălcare a drepturilor internaționale, care constituie un pericol pentru amplificarea divergențelor cu anumite state occidentale și NATO. Apreciez că aceste acțiuni coroborate cu ambiția unor state de a deveni lideri regionali reprezintă un factor important în diminuarea securității regionale.

Resursele naturale sunt o temă importantă în asigurarea securității. Amplitudinea prețului petrolului, gazelor și resurselor naturale, dar și situația conflictuală din anumite state cu capacitate de producție, pot genera o criză a hidrocarburilor care poate afecta securitatea energetică la nivel mondial, implicit regional.

Rolul organizațiilor internaționale de securitate în gestionarea provocărilor din Sud-Estul Europei

Transformarea spațiului sud-est european într-un pol al stabilității politice și al creșterii economice reprezintă o prioritate pentru organizațiile internaționale de securitate. Acestea au încurajat eforturile de cooperare regională, astfel că, se poate afirma că au existat numeroase inițiative consacrate înțelegerii, cooperării, obținerii securității și stabilității de la începutul mileniului până în prezent.

Organizațiile internaționale cu valențe în domeniul securității și-au arătat limitele în spațiul est - european, astfel că pentru stabilizarea situației și menținerea climatului de securitate se impune unirea eforturilor acestora cu cele ale statelor din zonă. Integrarea europeană și euro - atlantică a reprezentat și reprezintă, în continuare, soluția ideală pentru eliminarea confruntărilor inter - etnice.

Organizațiile internaționale de securitate, precum ONU, NATO, UE și OSCE au ca scop comun menținerea păcii și securității mondiale printr-o serie de legi, mecanisme, agenții etc., bazându-se pe promovarea drepturilor și libertăților cetățenești.

Una din acțiunile importante ale ONU în contextul amenințării pandemiei de COVID-19, a fost elaborarea *Planului global privind răspunsul umanitar în contextul COVID -19*, în martie 2020, plan ce a permis: livrarea echipamentelor medicale necesare asigurării condițiilor optime pentru testarea și tratarea pacienților, instalarea instrumentelor ce facilitează respectarea măsurilor de protecție igienico - sanitară și promovarea unor campanii de informare pentru conștientizarea riscurilor generate de virus și metodele de stopare a răspândirii acestuia.

Rolul ONU în sud - estul Europei constă și în alimentarea și susținerea operațiilor de menținere a păcii mondiale, numeroase țări din această zonă participând în cadrul acestor misiuni (România desfășoară în prezent 9 misiuni sub egida ONU în țări precum Mali, Republica Centrafricană, India, Cipru, ș.a.).

Acțiunile de tip agresiv ale Federației Ruse din regiunea Ucrainei sau evenimentele din regiunea Transnistria au atras de la sine reacțiuni din partea UE, cele mai recente acte oficiale fiind următoarele:

- *DECIZIA (PESC) 2020/850 A CONSILIULUI din 18 iunie 2020, de modificare a Deciziei 2014/386/PESC privind măsuri restrictive ca răspuns la anexarea ilegală a Crimeei și Sevastopolului, care interzice importul în Uniune de mărfuri originare din Crimeea sau din Sevastopol până la data de 23 iunie 2021;*

- *DECIZIA (PESC) 2020/1269 A CONSILIULUI din 10 septembrie 2020, de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, măsuri de natură*

economică împotriva persoanelor și entităților care susțin subminarea independenței Ucrainei;

• *DECIZIA (PESC) 2020/1586 A CONSILIULUI din 29 octombrie 2020, de modificare a Deciziei 2010/573/PESC privind măsurile restrictive împotriva conducerii regiunii Transnistria din Republica Moldova, vizând interzicerea accesului pe teritoriul respectiv a persoanelor rău intenționate împotriva soluționării conflictului transnistrean și a dezvoltării educației moldovene, până la data de 31 octombrie 2021.*

La origine fiind o organizație cu valențe strict militare, NATO avea ca obiectiv principal protejarea statelor membre împotriva acțiunilor agresive externe. La începutul celui de-al doilea mileniu, concepția globală de securitate a suferit modificări, astfel că NATO și-a îndreptat atenția și către domenii de interes precum economia, mediul socio - cultural, religia sau diferențele etnice. Astfel, s-a consolidat ideea unui *Parteneriat strategic NATO - UE*, care să contracareze și să stopeze efectele amenințărilor teroriste, armelor de distrugere în masă sau crimei organizate.

Concluzii

Situația instabilă din zona Balcanică și tendința de expansiune a Rusiei au condus la crearea unei noi dimensiuni geopolitice din perspectiva NATO, cea a securității bazinului Mării Negre, România fiind actorul principal în transferul de stabilitate și securitate spre regiunea Caucazului și Balcanilor.

Importanța OSCE, derivă din soluțiile oferite în dimensiunea dezarmării și controlului armamentelor, dar și prin măsurile de securitate adoptate în cadrul misiunilor. Concentrarea eforturilor organizației în Europa de Est, în zone precum Albania, Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Muntenegru, Serbia, Republica Moldova sau Ucraina, a avut ca scop învederarea comunității internaționale asupra aspectelor ce afectează securitatea regională.

În accepțiunea mea, spațiul de acțiune comun al acestor organizații internaționale de securitate *ONU-NATO-UE-OSCE*, trebuie să aibă în vedere complementaritatea și concentrarea eforturilor asupra obiectivelor comune, prin cooperare în anumite zone de interes în vederea asigurării securității și eliminării tuturor amenințărilor și provocărilor deja existente și viitoare.

BIBLIOGRAFIE

- POPA V., SARCINSCHI A., *Perspective în evoluția organizațiilor internaționale de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007;
- Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024, Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări, București, 2020;
- Raport asupra operațiunilor de teren ale OSCE*, Secretariatul Centrului de prevenire a Conflictelor, Viena, august 2020;
- Carta Națiunilor Unite*, San Francisco, 24 octombrie 1945;
- Tratatul Atlanticului de Nord*, Washington, 04 aprilie 1949;
- Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO)*, Paris, 23 iulie 1952;
- Tratatul de la Maastricht*, 1 noiembrie 1993;
- Actul final de la Helsinki*, 1 august 1975.

